शहरी नक्षलवाद

प्रा.डॉ.एस.के.खडसे राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख, कर्मवीर भाऊराव पाटील कॉलेज,इस्लामपूर, जि. सांगली
प्रा.डॉ.सुनिता बोर्डे - खडसे इतिहास विभाग प्रमुख श्रीमती सी.बी.शाह महिला महाविद्यालय,सांगली.

सारांश :-

भारतामध्ये सध्या शहरी नक्षलवादावरून केंद्रातील व राज्यातील भाजप प्रणीत सरकारने मोठयाप्रमाणावर रान पेटविलेले आहे. नक्षलवादयाशी संबंध असल्याच्या कारणावरून देशातील काही बुद्धीवादी विचारवंत, सामाजिक चळवळीतील कार्यकर्ते, पत्रकार, वकील या सर्व कार्यकर्त्यांना सरकार शहरी नक्षलवादी म्हणून त्यांच्यावर देशद्रोहाच्या खटल्याखाली अटक करीत आहे. संपूर्ण देशामध्ये सरकारच्या या कारवाई विरोधात विविध सामाजिक चळवळी व संघटना रस्त्यावर उतरून आंदोलने करीत आहेत. मात्र भाजप व संघप्रणीत सरकारला कम्युनिस्ट विचारधारा व विवेकाने, विरोध करणारे अभ्यासू विरोधक नको आहेत. कारण भाजप सरकारला या अभ्यासू विचारवंत व सामाजिक चळवळीतील तसेच दलित, आदीवासी चळवळीतील कार्यकर्त्यांची कळत नकळत भिती वाटत असून त्यांना नक्षलवादयांशी संपर्क असल्याच्या बनावट कारवाईखाली त्यांना जेरबंद करणे जेणेकरून इतर सामाजिक कार्यकर्ते कोणतीही चळवळ सरकारच्या विरोधात उभी करून सरकारला अडचणीत आणणार नाही. कारण सरकार आडच्या हिंदूत्ववादी अजेंडा राबविण्यासाठी भाजप सरकार जाणीवपूर्वक या विचारवंताना शहरी नक्षलवादी ठरवून आपल्या अभ्यासू विरोधकांना देशद्रोहाखाली अटक करीत आहे. खरं तर भारतामध्ये लोकशाही आहे या लोकशाहीत भारतीय राज्यघटनेने प्रत्येक नागरीकाला अभिव्यक्तीचा अधिकार, सरकारला विरोध करण्याचा अधिकार किंवा सरकार विरोधात आंदोलने, मोर्चे काढण्याचा अधिकार दिलेला आहे. तसेच आपल्या विकासासाठी न्याय व हक्क मिळविण्यासाठी लोकशाहीने, राज्यघटनेने विविध संघटना, चळवळी उभ्या करण्याचा अधिकारही सर्व जातीधर्मांच्या नागरीकाना दिलेला आहे.

सरकारने लोकशाहीमध्ये लोकांच्या म्हणजे सर्व जाती धर्माच्या, गरीब श्रीमंत, स्त्री पुरूष, आदिवासी, बिगर आदिवासी या सर्वाच्या कल्याणासाठी व विकासासाठी प्रामाणिकपणे कार्य करावे या देशातील एका गरीबी रेषेच्या वर सर्व जावून सर्वाचा विकास होईल. सामाजिक दर्जा उंचावून गरीब श्रीमंत यातील आर्थिक विषमतेची दरी कमी होईल आणि भ्रष्टाचाराला पायबंद बसेल असे झाले तर या देशातील नक्षलवाद विद्रोह व दहशतवाद सुद्धा नष्ट होईल.

प्रस्तावनाः-

भारतामध्ये सध्या शहरी नक्षलवादावरून केंद्रातील व राज्यातील भाजप प्रणीत सरकारने मोठयाप्रमाणावर रान पेटविलेले आहे. नक्षलवादयाशी संबंध असल्याच्या कारणावरून देशातील काही बुद्धीवादी विचारवंत, सामाजिक चळवळीतील कार्यकर्ते, पत्रकार, वकील या सर्व कार्यकर्त्यांना सरकार शहरी नक्षलवादी म्हणून त्यांच्यावर देशद्रोहाच्या खटल्याखाली अटक करीत आहे. संपूर्ण देशामध्ये सरकारच्या या कारवाई विरोधात विविध सामाजिक चळवळी व संघटना रस्त्यावर उतरून आंदोलने करीत आहेत. मात्र भाजप व संघप्रणीत सरकारला कम्युनिस्ट विचारधारा व विवेकाने, विरोध करणारे अभ्यासू विरोधक नको आहेत. कारण भाजप सरकारला या अभ्यासू विचारवंत व सामाजिक चळवळीतील तसेच दलित, आदीवासी चळवळीतील कार्यकर्त्यांची कळत नकळत भिती वाटत असून त्यांना नक्षलवादयांशी संपर्क असल्याच्या बनावट कारवाईखाली त्यांना जेरबंद करणे जेणेकरून इतर सामाजिक कार्यकर्ते कोणतीही चळवळ सरकारच्या विरोधात उभी करून सरकारला अडचणीत आणणार नाही. कारण सरकारआडच्या हिंदूत्ववादी अजेंडा राबविण्यासाठी भाजप सरकार जाणीवपूर्वक या विचारवंताना शहरी नक्षलवादी ठरवून आपल्या अभ्यासू विरोधकांना देशद्रोहाखाली अटक करीत आहे. खरं तर भारतामध्ये लोकशाही आहे या लोकशाहीत भारतीय राज्यघटनेने प्रत्येक नागरीकाला अभिव्यक्तीचा अधिकार, सरकारला विरोध करण्याचा अधिकार किंवा सरकार विरोधात आंदोलने, मोर्चे काढण्याचा अधिकार दिलेला आहे. तसेच आपल्या विकासासाठी न्याय व हक्क मिळविण्यासाठी लोकशाहीने, राज्यघटनेने विविध संघटना, चळवळी उभ्या करण्याचा अधिकारही सर्व जातीधर्मांच्या नागरीकाना दिलेला आहे.

मात्र सध्याचे भाजप व संघप्रणीत केंद्रसरकार लोकशाही व राज्यघटना यांना कामापुरतेच महत्व देत असून लोकशाहीतील समता, समाजवाद, धर्मनिरपेक्षता, न्याय व स्वातंत्र्य या तत्वाला सुद्धा फारसे महत्व देत नाहीत. त्यांना जर हिंदूराष्ट्र व हिंदूत्ववादाचा अजेंडा राबवायचा असेल तर राज्यघटनेच्या सरनाम्यातील समाजवाद व धर्मनिरपेक्षता हि महत्वाची लोकशाही मुल्य भारतीय घटनेच्या सरनाम्यातून काढून टाकण्याचा दबाव संघाने टाकून तसे केंद्रसरकार घटनादुरूस्ती करण्यासाठी पाऊल टाकत आहे. त्यामुळे या सर्वबाबी समाजासमोर आणणा-या आणि सरकारला विरोध करणा-या पत्रकार, विचारवंत, सामाजिक कार्यकर्ते, प्राध्यापक यांचा अटकाव करण्यासाठी सरकारने काही पुरावे जमा करून त्यांच्यावर शहरी नक्षलवादी म्हणून खटले भरून बेडया ठोकल्या जात आहेत.[१] त्यामुळे शहरी नक्षलवाद हि संकल्पना पुढे आली आहे.

ज्ञम्ॅव्वै रू.

१.माओवादी :- चीनमधील माओच्या सशस्त्र क्रांतीने जमीनदारांची भांडवलदारांची सत्ता उलथवून टाकणारे तत्वज्ञान

२.नक्षलवाद :- आदिवासीच्या सामाजिक व आर्थिक अन्याय, अत्याचाराविरूद्ध जमीनदार व श्रीमंत भांडवलदाराविरूद्ध उभी केलेली विद्रोही चळवळ

३.शहरी नक्षलवादी :- हि नवीन संकल्पना असून शहरातील बुद्धीवादी अभ्यासू परिवर्तनवादी चळवळीतील (माओवादी कम्युनिस्ट विचारांचे) विचारवंत साहित्यीक, वकील, पत्रकार, प्राध्यापक

४.जमीनदार :- गावात सर्वात जास्त जमीन असणारा व ज्यांच्याकडे गावाची सामाजिक आर्थिक सत्ता असते त्यामुळे तो इतरांची पिळवणूक करणार.

५.विद्रोही चळवळ :- सामाजिक व आर्थिक विशमतेविरूद्ध त्यांच्या न्याय हक्कासाठी उभी केलेली चळवळ

संशोधन उद्दिष्ट्ये :-

१.नक्षलवादी चळवळ समजावून घेणे.

२.शहरी नक्षलवादी चळवळीविषयी समज गैरसमजाविषयी लोकषाही व घटनात्मक पद्धतीने आकलन करणे

३.शहरी नक्षलवादाची कारणे शोधून उपाय व शिफारशी सूचविणे.

संशोधन पद्धतीः-

सदर संशोधनासाठी ग्रंथालयीन व विश्लेश्नात्मक संशोधन पद्धतीचा वापर केलेला आहे. आणि संशोधनासाठी तथ्यसंकलन दुय्यम साधनाच्या आधारे केलेले असून विविध लेख, पुस्तके, अहवाल, दै. वृत्तपत्र इत्यादी दुय्यम साधनाचा वापर केलेला आहे.

नक्षलवादाचा उगमः-

आधुनिक भारताच्या इतिहासामध्ये पश्चिम बंगालमधील दार्जिलिंग जिल्हयातील सिलीगुडी तालुक्यातील नक्षलबारी गावाच्या शेजारील २०७ चौ.कि.मी. प्रदेश असून या प्रदेशामध्ये ६० खेडयाचा समावेश होतो. या भागात प्रामुख्याने संथाल, ओराओं, मुंडा आणि राजवंशी हया आदिवासी राहतात.[२] या गावामध्ये जमीनदारांनी आदिवासीचे प्रचंड स्वरूपात शोषण करून त्यांच्यावर सर्रास अन्याय अत्याचार करीत होते. आदिवासीच्या जमीनीही मोठया जमीनदारांनी हिरावून घेतल्या होत्या. या सरंजामशाही, बडया जमीनदार व राज्यसंस्थेविरोधात आदिवासी नेते चारू मुजुमदार आणि कानु सन्याल हयांनी सर्व शेतकरी आदिवासीना एकत्र करून सशस्त्र क्रांती केली आणि त्याला यश आले. त्यामुळेच नक्षलबारी या नावावरून नक्षलवाद हा शब्द १९६०च्या दरम्यान पुढे आला, मुळातच शोषित आणि वंचितानी सुरू केलेली आपल्या न्याय्य हक्कासाठीची लढाई म्हणजे नक्षलवाद.[३] या नक्षलबारी या गावातील जमीनदाराविरूद्धच्या क्रांतीपासून भारतातील अनेक राज्यातील अनेक भागामध्ये आदिवासी, शेतकरी आणि वंचित घटकांनी बंडाचे लाल निशाण उभे केले कारण क्रांतीच्या मार्गानेच आपल्याला न्याय व हक्क मिळतील असा विश्वास या आदिवासी, छोटे शेतकरी व मागास घटकांना आला आणि त्यांनी आपल्या भागामध्ये क्रांती करण्यास सुरूवात केली. म्हणजे प्रस्थापित व्यवस्थेविरूद्ध केलेले बंड म्हणजे नक्षलवाद असे सर्वसाधारण म्हणता येईल. याचे कारण देशामध्ये आजही सामाजिक आर्थिक विषमता असल्यामुळे गरीब, भूमिहीन, दलित आदिवासी यांचे शोषण होत असल्यामुळे यांना प्रस्थापित जमीनदार व प्रस्थापित जाती व सरकारविरोधात चिड निर्माण होवून क्रांतीचा आवाज उठविण्याचा प्रयत्न करीत आहेत. म्हणजे प्रस्थापित व्यवस्था व जमीनदार आपल्यावर मोठयाप्रमाणात अन्याय करून गुलामासारखी वागणूक देवून मोठया प्रमाणात आपले हक्क हिरावून घेत आहेत. त्यामुळे त्या प्रस्थापित व्यवस्था जमिनदाराविरोधात अन्यायाची कुठे तरी भावना निर्माण होवून अनेकजन क्रांतीची भाषा करीत आहेत.

शहरी नक्षलवाद :-

शहरी नक्षलवाद म्हणजे वैचारीकदृष्टया देशातील भांडवलशाही, जमीनदारी, विषम सामाजिक, आर्थिक व्यवस्थेला पूर्ण विरोध करण्यासाठी किंवा पूर्णपणे क्रांती करण्यासाठी बुद्धीमान, परिवर्तनवादी चळवळीतील अभ्यासू कार्यकर्ते, वकील प्राध्यापक, पत्रकार कम्युनिस्ट डाव्याचा विचार किंवा तत्वज्ञान होय. खर तर शहरी नक्षलवाद हा शब्द आता जाणीवपूर्वक सरकारने पुढे आणलेला आहे. शहरी नक्षलवाद म्हणजे प्रस्थापित भांडवलशाही समर्थक सरकारचा कट्टर विरोधक असेही म्हणजे योग्य ठरेल. हे शहरी नक्षलवादी तत्वज्ञान सरकारच्या गरीबीविरोधी आदिवासी, शेतकरी विरोधी भांडवलदार, जमीनदार यांच्यासाठी असणा-या सरकारच्या चुकीच्या धोरणाविरोधात या समाजात जनजागृती करणारा, आपल्यावरील अन्यायाची, अत्याचाराची जाणीव करणारा व आदिवासी, दलित, भूमिहीन आदिवासींना न्याय मिळावा यासाठी धडपड करणारे आहे. सरकार ते कम्युनिस्ट तत्वज्ञान नष्ट करण्यासाठी प्रयत्न करीत आहे. त्यामुळे शहरातील असे तत्वज्ञान प्रसार व प्रचार करणारा बुद्धीजीवी, वकील, पत्रकार, प्राध्यापक आणि सामाजिक कार्यकर्ते यांना अटकाव करण्यासाठी शहरी नक्षलवाद हि संकल्पना पुढे आणून त्यांच्यावर खटले भरून बेडया ठोकून अटक केले जात आहे.

जेव्हा एखादी राजवट (सरकार) वैचारीक प्रभुत्व स्थापण्याचा जिवापाड प्रयत्न करू लागते. तेव्हा दोन परस्परविरोधी क्षेत्रावर ती आपली सर्व शक्ती एकवटते. एकीकडे ती निवडक प्रतिपक्षीयावर (विरोधी पक्षावर) दमनाचा प्रयोग करते आणि दुसरीकडे स्वतःकडे वैचारिक पुढाकार यावा म्हणून नवनव्या कल्पना आणि शब्दप्रयोग यांचे फुगे हवेत सोडून देते, विरोधकासाठी शेलक्या शाब्दीक लेबलांचा वापर प्रचलिक करते. गेल्या चार पाच वर्षामध्ये भाजपप्रणीत केंद्रशासनाच्या काळात विरोध करणा-या सामाजिक कार्यकर्त्यांला तसेच राजकीय विरोधकांना राष्ट्रद्रोही असे लेबल लावले.

आज तसाच प्रचारात आणलेला वैचारीक विरोधकांसाठी शहरी माओवादी किंवा शहरी नक्षलवादी हा शब्द बराच काळ केंद्रातील बिनखात्याच्या मंत्र्यानी हा शब्द वापरला, त्यानंतर चित्रपट दिग्दर्शक विवके अग्नीहोत्री हे बिनधास्त वापरत आहेत.[४] सत्तेमधील काही लोकांनी शहरी नक्षलवादी लोकांची यादी तयार करून पुरावे सहित पोलिसांकडे दिलेली आहे. याच आपल्या लोकांनी दिलेल्या यादीतील विचारवंताचे सामाजिक चळवळीतील कार्यकर्ते, वकील, पत्रकार, प्राध्यापक यांचे माओवादयांशी, नक्षलवादयांशी संबंध आहेत असा निष्कर्ष काढण्याचे कामही करण्याचे कार्यही पोलिसांनी केले आहे. एरवी सामाजिक सुधारक, पुरोगामी विचारवंत नरेंद्र दाभोळकर, कॉम्रेड गोविंद पानसरे, कलबुर्गी, पत्रकार गौरी लंकेश यांचे खुनी, हत्यारे शोधण्यात अपयशी ठरणारे पोलिस मात्र सामाजिक कार्यकर्त्याचे माओवादयांशी संबंध कसे आहेत. याचे पुरावे शोधून त्यांना अटक करण्याचे कार्य धाडसाने करीत आहेत.

शहरी नक्षलवादी संघटनाचा उदयाची पार्श्वभूमी :-

गडचिरोलीतील नक्षलवादयांची कमलापूर परिषद अशाच नक्षली फ्रंट संघटनाच्या कामाचे प्रतीक आहे. या परिषदेवर नक्षलवादी असल्याची माहिती मिळताच बंदी आणली होती. तरी सुद्धा महाराष्ट्र, मध्यप्रदेश आणि आंध्रप्रदेश आणि भारताच्या इतर मोठया

शहरातूनही लोक मोठया प्रमाणात आल्यांची नोंद आहे. अशा प्रकारच्या अनेक ठिकाणी शेकडो परिषदा उघड आणि गुप्त होत असतात. अशा प्रकारच्या १७५ संघटना त्यांच्या नक्षल पार्श्वभूमीमुळे राज्यनिहाय फ्रंट संघटनेच्या शासकीय सूचित आहेत. यामध्ये प्रामुख्याने महाराष्ट्रात दंडकारण्य आदिवासी किसान मजदूर संघटना, क्रांतीकारी आदिवासी महिला संघटना, रिव्होल्युशन दी डेमॉक्टीक फ्रंट, विद्रोही सांस्कृतिक चळवळ, इडियन असोसिएशन ऑफ पिपल्स लॉयर, कमिटी अगैन्स्ट व्हायलांस ऑन वूमेन, कबीर कला मंच आणि चासी मुलिया आदिवासी संघठन अशा संघटनाची नावे आहेत. २००४ मध्ये भारतातील ३५ पेक्षा अधिक भूमिगत नक्षलवादी संघटना सी.पी. आय (माओवादी) पक्षातर्गत राष्ट्रीय स्तरावर एकत्र आल्या. गेल्या दशकात त्यांनी शहरी भागात जोमाने काम करण्यावर भर दिला. त्यांनी ेजतंजमहल ंदक ज्बजपबे वि जीम प्दकपंद त्मअवसनजपवद या नावाने एक पत्रक तयार केले. त्यामध्ये शहरी नक्षलवादाविषयी म्हटले आहें की राष्ट्रीय स्तरावर शहरातून मोठया प्रमाणात लोकांचे अस्तित्व आणि त्याचा माओवादी चळवळीसाठी सकारात्मक दृष्टीकोन निर्माण करणे आणि समविचारी लोकांना सरळ नक्षल चळवळीत जोडणे महत्वाचे आहे. तसेच सर्वदूर क्रांतीच्या उद्देशासाठी गुरिल्लाह (जंगलातील) झोनच्या विकासासाठी प्राथमिक स्तरावर शहरी भागात काम करणे, शहरी क्रांतीकारी चळवळ उभारणे आणि चळवळीचे बळ वाढवायला वेगवगळया क्षेत्रातील लोकांसाठी संबंध प्रस्थापित करून त्यांच्याशी सयोजन करायला पाहिजेत आणि शहरी समुदायाचे माओवादी जन - युद्धासाठी समर्थन मिळविणे आवश्यक आहे.[५]

शहरी नक्षलवादाचे तत्वज्ञान :-

सामाजिक आर्थिक विषमतेविरोधात आणि वांशिक, जातीय धार्मिक, वर्गीय, लिंगभावात्मक अशा सर्व प्रकारच्या विषमते व दडपशाहीविरोधात निषेधाचा आवाज उठविणे यासाठी मार्क्सवादी समाजवाद हे पीडीत, श्रमिक, मजूर, निम - श्रमिक व त्यातील गरीब शेतकरी यांच्या न्याय, हककाच व समतेच तत्वज्ञान आहे. या तत्वज्ञानाचा प्रचार व प्रसार करणारे जे बुद्धीवादी, अभ्यासू विचारवंत व सामाजिक कार्यकर्ते त्याला सरकार शहरी नक्षलवादी असे म्हटले जाते.[६]

शहरी नक्षलवादी संघटनाची कामे :-

सर्व शहरी संघटना एका नियोजित प्रक्रियेतून नक्षलवादाचे काम करतात यांची मुख्य भुमिका म्हणजे नक्षलवादी साहित्याचा आणि विचारधारेचा प्रसार प्रचार करणे, संघटनेसाठी उर्जा निर्माण करणे, भूमिगत चळवळीसाठी पैसा उभा करणे, चळवळीच्या सर्व लोकांना वेळीच कायदेशीर संरक्षण मिळवून देणे, एका भागातून दुस-या भागात माहिती पोहचविणे, भूमिगताच्या आरोग्याची सोय करणे अशा प्रकारची कामे हे शहरी नक्षलवादी करतात असा आरोप सरकार करीत असून अशा कार्यकर्त्यांना शोधून त्यांच्यावर अटकसत्र चालू आहे.[७]

शहरी नक्षलवादी म्हणून आरोप :-

भारतीय समाजव्यवस्थेतील सामाजिक व आर्थिक अत्याचाराच्या विरोधात भूमिहीन आदिवासी लहान शेतक-यांच्या संघटना स्थापन केल्या या संघटना भांडवलशाहीच्या व भांडवलशाही व जमीनदार धार्जिण्य सरकारच्या विरोधात क्रांतीसाठी कार्य करू लागल्या तसेच या सर्व संघटनाना त्यांचे नक्षलवादी संघटनेशी जवळचे संबंध आहेत. तसेच नक्षलवादयांशी सहकार्याचे संबंध असून नक्षलवादयांना सर्व सुविधा पुरविण्याचे कार्य करीत असून त्या संघटनाच्या नेत्याला शहरी नक्षलवादी म्हणून संबोधले आणि त्यांच्या विरूद्ध पुरावे जमा करून त्यांना बेडया ठोकून अटक सत्र सुरू आहे.

महाराष्ट्रातील भाजप सरकारच्या पोलिसांनी २८ ऑगस्ट २०१८ रोजी हरीयाणामधून बुद्धीवादी अभ्यासू विचारवंत मा सुश्री सुधा भारद्वाज, दिल्लीमधून इकानामीक्स आणि पालीटिकल विकली या सुप्रसिद्ध पत्रकार गौतम नवलाखा, मुंबईतून व्हेरान गोंझालाव्हिस व अरूण फरेरा आणि हैद्राबाद मधून वरावरा राव या विचारवंत व पत्रकारावर केंद्रसरकार उलथवण्यासाठी व पंतप्रधानाची हत्या करण्यासाठी हे माओवादी कम्युनिस्ट पार्टीचे कार्यकर्ते कट रचत होते. या आरोपाखाली अटक केली. तसेच भीमा कोरेगाव येथील दंगल भडकविण्यास हेच माओवादी कार्यकर्ते करणीभूत होते असाही पोलिसांनी आरोप केला. यासाठी तत्कालीन भाजपाप्रणीत महाराष्ट्र सरकारने उज्वल निकम या सरकारी वकीलामार्फत न्यायालयात आरोपपत्र दाखल केले आहे.[८] आता एप्रिल २०२० मध्ये असाच आरोप ठेवून परिवर्तनवादी चळवळीचे नेते आनंद तेलतुंबडे यांनाही पोलिसांनी अटक केली आहे. सरकारने या सर्वच कार्यकर्त्यांना शहरी नक्षलवादी ठरविलेले आहे.

निष्कर्ष :-

भारतीय समाजव्यवस्था हि विषमतेवर आधारलेली असून सामाजिक आर्थिक विषमतेमुळे गरीब, दलित, मुस्लीम, आदिवासी भटक्या जाती जमाती, भूमिहीन अल्पभूधारक शेतकरी, मंजूर यांचे प्रस्थापित समाजव्यवस्था व राज्यसंस्थेकडून शोषण होवून त्यांच्यावर अन्याय व अत्याचार प्रस्थापित जमीनदार, सावकार, वरच्या जाती भांडवलदार यांच्याकडून झालेले आहेत. या अन्यायाविरोधात आपल्या हक्क व न्यायासाठी व समतेसाठी विविध संस्थेमार्फत संघर्ष केला जातो. या संस्था व संघटनाचे नेते शहरी भागातील उच्च विद्याविभुषीत, अभ्यासू बुद्धीवान विचारवंत असल्यामुळे ते या अन्याय झालेल्या शोषित समाजात जनजागृती करतात. कदाचित सरकारच्या धोरण व योजना विरोधात लिखाण करतात. त्यामुळे या शोषित वर्गामध्ये जाणीव जागृती होते व ते संघटीत होतात व आपल्या न्याय हक्कासाठी संघर्ष करतात. मात्र आता या सर्व नेत्यानाच शासनाने शहरी नक्षलवादी ठरवून त्यांच्यावर गुन्हे दाखल करून अटक केले आहे. मात्र या संघटनेच्या हिंसेचे समर्थन कोणीही करणार नाही ते चुकीचेच आहे. सरकारने लोकशाहीमध्ये लोकांच्या म्हणजे सर्व जाती धर्माच्या, गरीब श्रीमंत, स्त्री पुरूष आदिवासी, बिगर आदिवासी या सर्वाच्या कल्याणासाठी व विकासासाठी प्रामाणिकपणे कार्य करावे यामुळे सरकार आपले आहे. सारे भारतीय माझे बांधव आहेत. अशी भावना सर्वाच्या मनात निर्माण होईल यांत शंका नाही याच बरोबरच भारतातील बहुतांश समस्या प्रश्न संपतील. मात्र सरकारने यासाठी निःपक्षपातीपणे काम करणे गरजेचे आहे.

उपाययोजना :-

१.सरकारने आदिवासी क्षेत्रातील जंगलाची विक्री खाजगी भांडवलदाराना करू नये.

२.सरकारने आदिवासीच्या नावावर जंगले किंवा शेती कराव्यात.
३.खाजगी सावकारावर तातडीने कारवाई करावी व त्यांनी गरीबाच्या हिरावलेल्या जमीनी परत कराव्या.
४.सरकारन पाच एकर पर्यंत जमीनी असणा-या शेतक-यांना खते बियाणे १००ः सबसीडीने पुरवावीत.
५.भूमिहीन लोकांना शासकीय जमीनीचे प्रत्येकी किमान २ एकर मोफत वाटप करावे.
६. गरीब, दलित, आदिवासी, भटक्या जातीच्या कल्याणासाठी भ्रष्टाचार विरहीत अधिकर-यांची नेमणूक करून कोणतीही फाईल कोणत्याही योजनेसाठी पाच दिवसांच्या आत मंजूर करावी.
७. या लोकांसाठी प्रत्येक गावात स्वतंत्र रेशन दुकानाची व्यवस्था करावी व दर महिन्याला त्या दुकानाची तपासणी करावी.
८. वरील सर्व लोकांच्या मुलांना शिक्षणासाठी पहिल्या वर्गापासून ते पूर्ण शिक्षण होईपर्यंत पुरेशी शिष्यवृत्ती द्यावी व पुस्तके वहया, शाळेचे युनिफार्म मोफत द्यावा.
९. भांडवलदार, कारखानदार यांच्या नफयावर नियंत्रण ठेवून काही नफा मजुरांना बोनस म्हणून द्यावा.
१०. आर्थिक श्रीमंतीची मर्यादा ठरवावी जेणे करून आर्थिक समता निर्माण होण्यास मदत होईल.

सारांश :-

अशाप्रकारे सरकारने लोकशाहीमध्ये लोकांच्या म्हणजे सर्व जाती धर्माच्या, गरीब श्रीमंत, स्त्री पुरूष, आदिवासी, बिगर आदिवासी या सर्वाच्या कल्याणासाठी व विकासासाठी प्रामाणिकपणे कार्य करावे या देशातील एका गरीबी रेषेच्या वर सर्व जावून सर्वाचा विकास होईल. सामाजिक दर्जा उंचावून गरीब श्रीमंत यातील आर्थिक विषमतेची दरी कमी होईल आणि भ्रष्टाचाराला पायबंद बसेल असे झाले तर या देशातील नक्षलवाद विद्रोह व दहशतवाद सुद्धा नष्ट होईल.

संदर्भ :-

१. भोसले हर्षद, शहरी नक्षलवाद शब्द आला कोठून, आपले महानगर मुंबई, ३० ऑगस्ट २०१८
२. नक्षलवाद, मराठी विष्वकोष
३. पळशीकर सुहास, शहरी नक्षलवाद ही काय भानगड आहे? बी.बी.सी, मराठी न्युज, ३० ऑगस्ट २०१८
४. शहरी नक्षलवाद भ्रम आणि वास्तव भाग २, मराठी ब्रेन, २ डिसेंबर २०१८
५. बर्नाल्ड डी मेलो, शहरी नक्षलवाद म्हणजे कोण, इकॉनामीक्स ॲड पॉलिटिकल विकली, ८ सप्टेंबर २०१८
६. कर्नल पटवर्धन अभय, काय आहे शहरी नक्षलवाद, दै. पुढारी ११ नोव्हेंबर २०१८